

کتاب‌های قاصدک

واحد کودک و نوجوان
نشر و تحقیقات ذکر

شماره ۵

پیک قاصدک

خبرنامه

ویژه‌ی اولیا و مربیان مهدکودک‌ها و

مراکز پیش‌دبستانی

دنیای شگفت‌انگیز زندگی
بچه‌های حیوانات

مامان من کیه؟

بچه‌های حیوانات دوست‌داشتنی

بچه‌های حیوانات را دوست دارم

شعر کودک
ماجراهای موش قلقلی
با شعرهای اسدالله شعبانی

پازل آموزشی آشنایی با بچه‌های حیوانات

واپت‌برد آموزشی قاصدک

پیشینه‌ی زبان و زبان‌آموزی

سیما سلمان

از زمانی که انسان به تفاوت خود و موجودات دیگر توجه نمود، اولین نماد این تفاوت را زبان دانست و خود را به لحاظ داشتن قوه‌ی ناطقه اشرف مخلوقات نامید. اگر چه موجودات دیگر، اعم از گیاهان و حیوانات هم دارای سیستم ارتباطی هستند و امروزه این سیستم که معمولاً بر اساس علائم، صداها و حرکات قرار دارد، در بعضی از حیوانات مورد مطالعه قرار گرفته و رمزگشایی شده است.

از آن‌جا که انسان دارای مغزی کارآمد و بسیار فعال است بحث زبان و ارتباطات زبانی در او بسیار گسترده‌تر است. دانشمندان نیز به این نکته توجه نموده‌اند و مباحث عقل، تفکر، شناخت و زبان را به کارآمدی مغز انسان ارتباط داده‌اند. البته این امر کاملاً شناخته شده و حتی جایگاه‌های خاصی در مغز، مربوط به این مباحث مشخص شده است. باید توجه داشت که زبان زیر ساخت مباحث دیگر است. به همین دلیل در دانشگاه‌های بزرگ دنیا از اواسط قرن ۱۹ بخش‌هایی به تحقیق و مطالعه زبان و زبان‌شناسی اختصاص یافته، که نتایج بسیار جالب توجهی نیز به دست آمده است. مثلاً این‌که چه بخشی از مغز به کسب مهارت‌های زبانی و چه بخش به گفتار یا نماد زبان مربوط است.

بنابراین علم تعلیم و تربیت، مسئولیت تقویت و کسب مهارت‌های زبانی را به عهده دارد، چرا که انسان از اولین گریه‌ایی که می‌کند تا ریه‌هایش باز شود، به امر زبان‌آموزی غیرمستقیم می‌پردازد. پس می‌توان زبان‌آموزی را به دو بخش عمومی و کلاسیک تقسیم نمود. هر کودک از لحظه‌ی تولد (گریه اولین مرحله‌ی زبان‌آموزی است) شروع به آموزش زبان محیط خود می‌کند. این امر تا لحظه‌ی مرگ ادامه دارد. البته شکل و نوع آن تغییر می‌کند. فرد محتضری را در نظر بگیرید که با حرکات پلک سعی می‌کند مفهومی را به اطرافیان انتقال دهد. که البته این نیز بخشی از ارتباط زبانی است. زبان‌آموزی عمومی معمولاً بدون هیچ برنامه‌ی خاص و به طور اکتسابی از محیط برای هر نوزاد و کودک اتفاق می‌افتد. امروزه دانشمندان زبان‌شناس و تعلیم و تربیت تلاش می‌کنند این توانایی بالقوه را با برنامه‌ریزی‌های متناسب، بالفعل درآورده و دامنه‌ی زبان و سپس تفکر و تعقل کودک را گسترش دهند.

از اوایل قرن بیستم به دلیل صنعتی شدن جوامع، نهادهای اجتماعی، مسئولیت مهمی در نگه‌داری از کودکان را به عهده دارند، چرا که مادران زمان بیشتری از روز را در خارج از خانه به کار مشغولند. حتی مادرانی که کار خارج از منزل ندارند به این نتیجه رسیده‌اند که مهدکودک‌ها و مدارس می‌توانند به رشد زبان و ارتباط با همسالان کمک نموده و رشد خلاقیت را تقویت نمایند. بنابراین حتی اگر شده برای چند ساعت کودک خود را به دست این مراکز می‌سپارند. بنابراین وظیفه‌ی مهدکودک‌ها بسیار سنگین‌تر شده و مؤسسين و مربیان این مراکز باید در غنی‌سازی زبان‌آموزی و رشد خلاقیت کودک فعال‌تر عمل نمایند.

گاهی اوقات مفهوم زبان‌آموزی به «آماده‌سازی برای خواندن» محدود می‌شود. مانند بسته‌هایی که شامل کارت‌های خواندن است و کودکان بدون این‌که قواعد نوشتاری را بدانند «کلمه‌خوانی» را سریع یاد می‌گیرند. ولی باید بدانیم این فقط بخشی از امر مهم زبان‌آموزی است. درست مثل این‌که شما دکمه‌ایی پیدا کنید و در ذهن خود آن را روی لباسی که دوست دارید داشته باشید، تصور کنید. درست است که شما بخشی از پیراهن دلخواهتان را دارید ولی آیا واقعاً شما یک پیراهن دارید؟ هدف از زدن این مثال بی‌ارزش جلوه دادن این بسته‌های آموزشی نیست، بلکه اهمیت و ارزش مبانی کلی زبان‌آموزی است که این بسته‌ها هم می‌تواند گوشه‌ایی از برنامه باشد.

زبان آموزی نتیجه‌ی عملکرد شیمیایی - الکتریکی سلول‌های مغز است که در هر لحظه می‌تواند نوع و شکل این ارتباط تغییر کرده و یادگیری جدیدی را ایجاد کند. بنابراین نگاه به زبان آموزی در یک سطح یا یک مقطع کوچک، بسیار ساده‌اندیشی است.

البته باید متذکر شد که اطرافیان کودک از والدین و پرستار تا مربیان آموزشی... نقش به‌سزایی در گسترش زبان-گنجینه‌ی لغات، زنجیره‌ی تفکر و رشد خلاقیت دارند. بنابراین افراد باید به‌طور دائم بر اطلاعات و روش‌های آموزشی خود افزوده و با مطالعات مستمر راهکارهای متناسب با سن، موقعیت اجتماعی کودکان مختلف را دریابند.

پایه‌ی زبان آموزی شناخت و یادگیری است ولی آن‌چه زبان را گسترش می‌دهد، تعمیم و به‌کارگیری مفاهیم شناخته‌شده و یادگیری‌هاست. زبان آموزی در سنین پیش‌دبستان می‌تواند شامل: «شناخت خود، اقوام، رنگ‌ها، اشکال، ریاضیات پایه، متضادها، تشابهات، نهادهای اجتماعی، وسایل نقلیه، غذاها، میوه‌ها، مشاغل، ابزارها، حالات عاطفی و...» باشد و مهم‌ترین روش برای آموزش، بازی‌های گوناگون است. بنابراین تلفیق عاقلانه و هدفمند بازی‌ها و با مبانی زبان آموزی بزرگ‌ترین هنر یک مادر یا مربی پیش‌دبستان می‌باشد و مهم‌تر این‌که همه‌ی این فواید باید با حالات عاطفی مثبت مانند: خنده، خوش‌رویی، خوش‌خویی... توأم باشد. در این صورت می‌توان بهترین نتیجه را به دست آورد.

بدترین نوع آموزش، رعایت انضباط‌های سخت کلاسیک «که معمولاً در مقاطع بالای تحصیلی به‌کار گرفته می‌شود.» می‌باشد. یادمان باشد، کودک اول باید شاد و خوشحال باشد بعد به آموزش و تعلیم و تربیت او پرداخت. یک کودک بسیار منظم، خشک، افسرده و عبوس، اصلاً مفهوم کودکی را نمی‌فهمد و پیش از این‌که مقطع سنی لطیفی چون کودکی را بگذارند به دنیای خشن و منظم «بزرگسالان پر کار» قدم می‌گذارد که عاقبت چندان خوبی نخواهد داشت.

رعایت انضباط به آموزش زبان کمک می‌کند، ولی باید این مرحله از یادگیری زبان نیز با لطافت، خوش‌سخنی و بدون خشونت و تلخی طی شود. بنابراین اولین ویژگی‌های مربی یا پرستار کودک باید مهربانی و لطافت باشد. در این صورت آموزش دوست‌داشتنی‌تر و پایدارتر خواهد بود. نکته‌ی مهم دیگر استفاده از ریتم در آموزش است. کما این‌که از سال‌های بسیار دور شعرخوانی برای کودکان مرسوم بوده و هست. از اولین شعر برای خواباندن «لالایی» تا شعرهایی که مفاهیم بهداشتی، سلامتی، اخلاقی... را بیان می‌کند.

از آن‌جا که انسان موجودی ریتمیک است «ضربان قلب، نبض، ریتم تنفس، ریتم امواج مغز، ریتم حرکات معده...» آموزش‌های ریتمیک را بهتر درک می‌کند و بخاطر می‌سپارد. مثلاً همه‌ی ما شعر «یک توپ دارم قل‌قلیه» را بخاطر داریم. با این‌که سال‌ها پیش آن را شنیده و یاد گرفته‌ایم پس استفاده از ریتم در بخش‌های مختلف زبان آموزی نقش بسیار ارزنده‌ایی دارد. امروزه سعی بر این است که شاعرانی تربیت شوند که فقط خاص کودکان شعر بسرایند و با روان‌شناسی کودک آشنا بوده و مطالب مناسب سن کودکان را به صورت شعر ریتم‌دار ارائه کنند. حتی گاهی اوقات مربیان با تجربه مفاهیم را با دست زدن آموزش می‌دهند. مثلاً ۱ و ۲ و ۳ «پاشو» فعل امر را یاد می‌دهند. ۱ و ۲ و ۳ «فیل» حیوان فیل را می‌شناسانند سپس شروع می‌کنند به شمارش دست‌ها، پاها، گوش‌ها، چشم‌ها و... در واقع برای هر شماره یکبار دست می‌زنند و کودکان با این ریتم مفهوم از پیش تعیین‌شده «هدف» را یاد می‌گیرند.

به هر حال هم‌دامنه‌ی زبان آموزی بسیار گسترده است و هم روش‌های آموزشی، تلفیق آن هنر مربیان آموزش پیش‌دبستان است.

به زودی منتشر می شود

اصول زبان آموزی

جلد ۱

آماده سازی برای نوشتن
تقویت مهارت های نوشتاری

فهیمة سیدناصری

اصول زبان آموزی

جلد ۲

آماده سازی برای خواندن و نوشتن
تقویت مهارت های خواندن و نوشتن

فهیمة سیدناصری

گروه برنامه ریزی آموزش های پیش دبستانی موسسه ی نشر و تحقیقات ذکر اقدام به چاپ و انتشار مجموعه ی دو جلدی زبان آموزی و آماده سازی برای خواندن و نوشتن جهت تقویت مهارت های نوشتن و خواندن ویژه ی کودکان پیش دبستانی چهار تا شش سال نموده است.

جلد اول - سخنی با اولیا و مربیان محترم

جهت به کارگیری کتاب آماده سازی برای نوشتن شما حتماً باید به جهت بردارها توجه نموده و از کودک بخواهید مطابق سرمشق، آغاز به نوشتن نماید. زیرا جهت بردارها متناسب با حروف الفبای فارسی و اصول و قواعد خوشنویسی تنظیم شده است. اگر کودک در این راستا کمی کند عمل کرد، مهم نیست حتی اگر فقط یک خط می نویسد، آن را مطابق جهت بردار بنویسد. پس از چند بار تمرین مطمئن باشید به سرعت دلخواه می رسد. چرا که پیش از این در کارهای نقاشی و کتب قبلی به درجه ای از مهارت، مانند مداد دست گرفتن، ثابت نگهداشتن کاغذ تنظیم ابعاد کاغذ با کاری که روی آن انجام می دهد، دست یافته است.

جلد دوم - سخنی با اولیا و مربیان محترم

کتاب حاضر بر اساس اصول آماده سازی برای خواندن و نهایتاً کمک به سوادآموزی است. با این کتاب کودکان با شکل صداهای «حروف» آشنا می شوند و مهم تر این که صداهای چند شکلی را شناخته و به کلمه خوانی کلی پرداخته پس از بازشناسی کلمات تمرین شده، به تفاوت های صدایی به لحاظ چگونگی تولید و جایگاه پی می برند و بدین ترتیب خود به کلمه سازی می پردازند و بعدها با استفاده از کنار هم چیدن کلمات، به عبارت سازی و جمله می رسند. تفاوت عمده ی این کتاب با بسته های کلمه خوانی صرف، در این است که کودک می آموزد که یک کلمه از

صداهای گوناگونی تشکیل شده و اگر بخواهد خود کلمه ای بسازد می تواند با صداهایی که شکل آن «حروف» را یاد گرفته اقدام نماید. اهداف کلی این کتاب آموزش حروف الفباء، شناخت صداهای حروف نویسی، ارتباط صدا با شکل نوشتاری آن «حروف»، کلمه خوانی، کلمه سازی، کلمه خوانی تصویری، کلی خوانی کلمه، کلمه نویسی، کلمه سازی همراه با مصوت ها و جداسازی صدای شناخته شده در آن است.

نحوه ی خرید:

با دفتر مرکزی ذکر تماس گرفته و فهرست کتاب های مورد نیاز خود را سفارش دهید. کتاب ها، با احتساب ۱۰ درصد تخفیف (برای مهدکودک ها و مراکز آموزشی ۲۰ درصد) در اسرع وقت با پیک یا پست برایتان فرستاده می شود (هزینه ارسال به عهده سفارش دهنده است).

دفتر مرکزی: تهران، خ انقلاب، خ فلسطین جنوبی، خیابان محتشم،
پلاک ۲۰، طبقه ی اول غربی
تلفن: ۰۶۶۴۱۰۰۴۱، تلفکس: ۰۶۶۴۶۸۲۶۳، صندوق پستی: ۱۶۱۶-۱۳۱۴۵
www.zekrpublishery.com
Email: zekr_publishery@yahoo.com
Email: info@zekrpublishery.com